

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN
Х А Л Қ И Л У В Қ А Р О Р И**

Тошкент шаҳри

2020 йил 20 март

4-1001-2004/3439-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.О.Хамраев раислигида, судья ёрдамчиси И.О.Исроиловнинг котиблигида, Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги манфаатида «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 238.569.684 сўм асосий қарз ва 47.713.935 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг вакили – О.Т.Хайдаров (2020 йил 10 февралдаги №2-сонли ишончнома асосида), “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги вакили – М.Хайдаров (рахбар), «NATURE COTTON» МЧЖ вакили – В.Сохибовларнинг иштирокидаги очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши (бундан буён матнда фремерлар кенгаши деб юритилади) “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида иқтисодий судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, «NATURE COTTON» МЧЖ (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) ҳисобидан 238.569.684 сўм асосий қарз ва 47.713.935 сўм жаримани ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган фермерлар кенгаши ва даъвогар вакили даъво талаблари ишдаги хужжатлар билан тўлиқ ўз тасдиғини топганлиги тўғрисида тушунтириш бериб, даъво аризага қўшимча ариза тақдим қилиб жавобгарнинг бугунги кундаги қарздорлиги 238.569.684 сўм асосий қарз ва 76.342.296 сўмни ташкил қилишини таъкидлаб даъвони қўллаб-қувватлади ва суддан уларни тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили, даъво талабларига нисбатан қисман эътироз билдирди ҳамда жамиятнинг оғир молиявий шароитини инобатга олган ҳолда даъво талабидаги пеня суммасини камайтиришни сўради.

Суд тарафлар вакиллариининг фикрини тинглаб, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, жавобгарнинг даъво аризага қўшимча аризасини иш юритувга қабул қилиб қуйидагиларга асосан даъво талабини қисман қаноатлантиришни ҳамда ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 8 ва 234-моддаларига асосан, мажбуриятлар шартнома

асосида, зарар етказиш ва қонунда белгиланган бошқа асосларга кўра вужудга келади.

Мазкур ҳолда мажбуриятлар контрактация шартномасидан келиб чиққан.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофиқ кишлок хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда белгиланган баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контрактация шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, 2019 йил 15 февралда даъвогар ва жавобгар ўртасида пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича 67-сонли контрактация шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-банди талабига кўра даъвогар шартноманинг 1.2-бандида кўрсатилган 94,6 тонна пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани жавобгарга қайта ишлаш ёки сотиш учун етказиб бериш, жавобгар эса ушбу маҳсулотни келишилган муддатларда муаян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Даъвогар шартномага кўра жавобгарга 560.745.669 сўм қийматдаги пахта хом ашёси етказиб берган.

Шартноманинг 4.5-бандида жавобгар даъвогарга етказиб берилган маҳсулот қийматининг 100 фоизи ҳисобидан терим учун юборилган пуллар ва бошқа харажатлар чегирилгандан қолган қисми 2019 йилнинг 31 декабрига қадар тўлаб бериши белгиланган бўлсада, жавобгар шартнома шартларини бузиб 2020 йил 01 январ ҳолатига жавобгарга маҳсулот ҳақини тўлиқ тўлаб бермаган.

Натижада жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 238.569.684 сўмни ташкил этган. Бироқ тарафлар томонидан тасдиқланган 06.03.2020 йилдаги солиштирув далолатномасига кўра жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 236.395.268 сўмни ташкил қилган.

Жавобгарнинг қарздорлиги тарафлар ўртасида тасдиқланган солиштирма далолатномада ҳам ўз аксини топган.

ФКнинг 236-моддасига асосан, мажбуриятлар шартнома шартлари ва қонунчилик талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши лозим.

ФКнинг 244-моддаси 1-хатбошисига агар қонун ҳужжатлари ёки шартномада назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмаслиги қайд этилган.

ФКнинг 449-моддасининг учинчи қисмига асосан агар маҳсулот етказиб бериш шартномасида товарлар ҳақи олувчи (тўловчи) томонидан тўланиши назарда тутилган бўлса ва у ҳақ тўлашдан асоссиз бош тортса ёки товарлар ҳақини шартномада белгиланган муддатда тўламаган бўлса, етказиб берувчи сотиб олувчидан етказиб берилган товарлар ҳақини тўлашни талаб қилишга ҳақли.

Юқорида қайд этилган ҳолатлардан келиб чиққан ҳолда суд даъвогарнинг жавобгар ҳисобидана 238.569.684 сўмни асосий қарзни ундириш тўғрисидаги

талаби билан келиша олмайди чунки тарафлар томонидан тасдиқланган 06.03.2020 йилдаги солиштирув далолатномасига кўра жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 236.395.268 сўмни ташкил қилган.

Мазкур ҳолда суд даъво талабининг асосий қарздорлик ундириш тўғрисидаги талабини 236.395.268 сўм қисмини асосли деб топиб, уни қаноатлантиришни лозим деб топади.

Шунингдек, даъвогар жавобгар ҳисобидан 47.713.935 сўм жаримани ундиришни сўраган.

Бироқ даъвогар вакили суд мажлисида даъво аризага қўшимча ариза тақдим қилиб бугунги кундаги жавобгар томонидан мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун 76.342.296 сўм пеня ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий Процессуал Кодексининг 157-моддасига кўра даъвогар ишни биринчи инстанция судида кўриш чоғида ишнинг мазмунан кўрилиши якуни бўйича чиқариладиган суд ҳужжати қабул қилингунига қадар даъвонинг асосини ёки предмети ўзгартиришга, даъво талабларининг миқдорини кўпайтиришга ёки камайтиришга ҳақли.

Ўзбекистон Республикасининг “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шарномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги қонунининг 7-моддасига асосан хўжалик шартномаси тарафлари тузилган хўжалик шартномалари бўйича зиммаларига олинган мажбуриятларни ўз вақтида ва тегишли тартибда бажаришлари шарт.

Шартноманинг 5.4-бандида жавобгар даъвогарга ўзи тўлашдан бўйин товлаган сумманинг 20 фоизи миқдорида жарима тўлаши, жаримадан ташқари жавобгар даъвогар муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 0,4 фоизи миқдорида, бироқ муддати ўтказиб юборилган суммани 50 фоизидан ортиқ булмаган миқдорда пеня тўлаши белгиланган.

ФКнинг 333-моддасига асосан қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

Мазкур ҳолда суд жавобгарнинг шартнома шартларида белгиланган етказиб берилган маҳсулот учун тўловларни амалга ошириш бўйича мажбуриятларини ўз вақтида бажармаганлиги ҳолати ишдаги ҳужжатлар ва тарафларнинг тушунтиришлари билан ўз тасдиғини топганлигини инобатга олган ҳолда, даъво талабининг пеня ундириш қисмини асосли деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 326-моддаси талабларига кўра суд, қарздор ва кредиторнинг манфаатларини ҳисобга олиб, кредиторга тўланиши лозим бўлган неустойкани камайтириш ҳуқуқидан фойдаланган ҳолда сўралган жарима суммасини 15.000.000 сўмга қаноатлантиришни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига биноан суд харажатлари ундирувини жавобгар зиммасига юклашни лозим топди.

Юқоридагиларни инобатга олиб, тақдим этилган ҳужжатларни ўрганиб, даъвогарнинг даъво талабини қисман қаноатлантиришни ва ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топиб, ФКнинг 236, 244, 449, 333, 326-моддалари ва Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-179-моддаларини қўллаб, суд

қ а р о р к и л д и:

Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги манфаатидаги даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

Даъвогарнинг даъво аризага қўшимча аризаси иш юритувга қабул қилинсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги фойдасига 236.395.268 сўм асосий қарз, 15.000.000 сўм пеня, 17.840 сўм почта харажатлари ундирилсин.

Даъво талабларининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

“HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 43.488,32 сўм давлат божи ундирилсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан республика бюджетига 6.254.751,28 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Судья

И.О.Хамраев

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ
(хулоса қисми)

Тошкент шаҳри

2020 йил 20 март

4-1001-2004/3439-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.О.Хамраев раислигида, судья ёрдамчиси И.О.Исроиловнинг котиблигида, Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги манфаатида «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 238.569.684 сўм асосий қарз ва 47.713.935 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг вакили – О.Т.Хайдаров (2020 йил 10 февралдаги №2-сонли ишончнома асосида), “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги вакили – М.Хайдаров (рахбар), «NATURE COTTON» МЧЖ вакили – В.Сохибовларнинг иштирокидаги очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118,176-179-моддаларини қўллаб, суд

қ а р о р қ и л д и:

Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги манфаатидаги даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

Даъвогарнинг даъво аризага қўшимча аризаси иш юритувга қабул қилинсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги фойдасига 236.395.268 сўм асосий қарз, 15.000.000 сўм пеня, 17.840 сўм почта харажатлари ундирилсин.

Даъво талабларининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

“HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 43.488,32 сўм давлат божи ундирилсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан республика бюджетига 6.254.751,28 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Судья

И.О.Хамраев

СУД МАЖЛИСИ БАЁННОМАСИ

Тошкент шаҳри

2020 йил 20 март

4-1001-2004/3439-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.О.Хамраев раислигида, судья ёрдамчиси И.О.Исроиловнинг котиблигида, Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги манфаатида «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 238.569.684 сўм асосий қарз ва 47.713.935 сўм жаримани ундириши тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг вакили – О.Т.Хайдаров (2020 йил 10 февралдаги №2-сонли ишончнома асосида), “HAYDAROV MUZAFFAR” фермер хўжалиги вакили – М.Хайдаров (рахбар), «NATURE COTTON» МЧЖ вакили – В.Сохибовларнинг иштирокидаги очиқ суд мажлисида кўриб чиқмоқда.

Раислик этувчи суд мажлисини очиб, қандай иш кўрилишини эълон қилди ва ишда иштирок этувчи тарафлар вакиллариининг суд мажлисига келган-келмаганлигини текиширди.

Раислик этувчи даъвогар вакилига Ўзбекистон Республикаси ИПКнинг 42-моддасида кўрсатилган процессуал ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтирди ва суд таркибига раддиялари бор-йўқлигини сўради.

Даъвогар вакили процессуал ҳуқуқлари тушунарлилиги, раислик этувчи ва суд мажлиси котибига раддиялари йўқлигини билдиришди.

Раислик этувчи суд мажлисини олиб бориши тартибини тушунтирди.

Очиқ суд мажлиси тарафлар розилигига биноан ўзбек тилида олиб борилишига келишилди.

Ишни мазмунан кўриб чиқишдан олдин раислик этувчи тарафлардан иш юзасидан ариза ёки илтимосномалар бор-йўқлигини сўради.

Даъвогар вакили томонидан судга даъвони таъминлаш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қилинди.

Суд аризани ўрганиб чиқиб, жойида маслаҳатлашиб, мазкур ариза бўйича қабул қилинган суд ҳужжатини ўқиб эшиттирди.

Раислик этувчи сўз навбатини тарафлар вакилларига берди.

Суд мажлисида иштирок этган фермерлар кенгаши ва даъвогар вакили даъво талаблари ишдаги ҳужжатлар билан тўлиқ ўз тасдигини топганлиги тўғрисида тушунтириши бериб, даъво аризага қўшимча ариза тақдим қилиб жавобгарнинг бугунги кундаги қарздорлиги 238.569.684 сўм асосий қарз ва 76.342.296 сўмни ташиқил қилишини таъкидлаб даъвони қўллаб-қувватлади ва суддан уларни тўлиқ қаноатлантиришини сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили, даъво талабларига нисбатан қисман эътироз билдирди ҳамда жамиятнинг оғир молиявий шароитини инобатга олган ҳолда даъво талабидаги пеня суммасини камайтиришини сўради.

Раислик этувчи томонидан тарафлар вакиллари томонидан бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар бор-йўқлиги сўралди.

Бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар билдирилмади.

Раислик этувчи маслаҳатда қолди.

Маслаҳатдан сўнг, раислик этувчи қабул қилинган суд ҳужжати ҳулоса қисмини ўқиб эшиттирди ва унинг устидан шикоят қилиш тартиби ва муддатларини, суд мажлиси баённомаси билан уч кунлик муддатда танишиши ҳамда унинг тўла-тўқислиги ва тўғри тузилганлиги хусусида фикларини бериши ҳуқуқларини тушунтирди.

Раислик этувчи суд мажлисини ёпиқ деб эълон қилди.

Баённома Уз.Р.ИПКнинг 201-моддаси талаблари асосида ёзилди.

Раислик этувчи:

И.О.Хамраев

Суд мажлиси котиби:

И.О.Исроилов